

BEogradске Novine

Izlazi: dnevno u jutro, ponedjeljkom poslije podne.

Prodaje se:
 u Beogradu i u krajevima za-
 posjednutim od carsko i kra-
 ljevskih četa po cijenji od 6 h
 u Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-
 Hercegovini i Dalmaciji po
 cijeni od 5 h
 izvan ovog područja 12 h
 Oglaš po cijenji

Pretpłata:
 za 1 mjesec u Beogradu i u
 krajevima zaposjednutim
 od carsko i kraljevskih četa K 1-50
 u Hrvatskoj-Slavoniji, Bosni-
 Hercegovini i Dalmaciji K 2-40
 izvan ovog područja . . . K 3—
 cijenji

Uredništvo: BEOGRAĐ, Vuk Karadžića ul. broj 10. Telefon broj 67. Uprava i primanje preplate Topličin Venac broj 21, telefon broj 25. Primanje oglasa Kneza Mihajla ul. broj 38.

Br. 309.

BEOGRAD, srijeda 20. decembra 1916.

Godina II.

RATNI IZVJEŠTAJI.

Izveštaj austro-ugarskog glavnog stožera.

Kb. Beč, 19. decembra.

Istočno bojište:

Front maršala pl. Mackensona.

U istočnoj Vlaškoj položaj je u glavnom nepromijenjen. Posljednjih dana privredeno je oko 1000 Rumunja i zaplijeno mnogo komora.

Front general-pukovnika nadvojvode Josipara:

U odsjeku Mestičana nešto skrhaše se u našoj odbranbenoj vatri dva neprijateljska pješačka napada, preduzeta poslije žestoke topničke pripreme.

Front maršala princa Leopolda bavorskog.

Mjestimično je rasla neprijateljska topnička djelatnost.

Talijansko i jugoistočno bojište:

Nema značajnijih događaja.

Zamjenik glavnog generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Izveštaj njemačkog vojnog vodstva.

Kb. Berlin, 19. decembra.

Zapadno bojište:

Front prijestolonasljednika Rupprecha bavorskog:

S obe strane Somme bio je topnički i boj s minama prolazno žest. Sjeverozapadno i sjeverno od Reimsa bila su francuska odjelenja, koja su nakon jake topničke vatre, navalila na naše streljačke jake, protivjerna.

Front prijestolonasljednika Wilhelma:

Poslije podne pojavila se ne istočnoj obali Maase topnička borba, nakon koje su Francuzi napali na naše položaje kod šume Tosses. Majur je Chamberettes ostao iza borbe prsa u prsa u njihovom posjedu. Na svim su ostalim dijelovima bili odbijeni.

Istočno bojište:

Front maršala princa Leopolda bavorskog:

Južno se je od naroczkog jezera i južno željeznice Tarnopolj—Slocow povremeno pooštrila artiljerijska borba.

Front general-pukovnika nadvojvode Josipara:

Na dobru u Tomaceku odbijem je u šumskim karpata napad jedne ruske patrolje, a na cesti Valeputna napad jednog ruskog bataljuna.

Front maršala pl. Mackensona:

Kod djelimičnih borbi zarobljeno je posljednjih dana preko 1000 Rusa i Rumunja, a zaplijeno mnogo kola, većinom natovarenih sa opskrbnim materijalom. U sjevernoj je Dobrudži uzmakao preko dvaju svojih izgrađenih položaja dalje prema donjem Dunavu.

Mačedonsko bojište:

Na Strumi patroljska preduzeća sa uspješnim završetkom za bugarske i turske čete.

Prvi zapovjednik glavnog stana pl. Ludendorff.

Izveštaj bugarskog glavnog stožera.

Kb. Sofija, 19. decembra.

Mačedonsko bojište:

Od Prespanskog jezera do Vardara slaba neprijateljska artiljerijska vatra, koja se samo u zavoju Crne Reke pojačala. Na lijevoj obali Vardara i u Belaciji pojedinačno na topovska paljba s obje strane i sudar izvidnica. Na Dojranskom jezeru i na Strumi artiljerijska djelatnost i borbe izvidnica.

Rumunjsko bojište:

U Dobrudži su savezničke čete stigle do linije Babadag—Ostrovo. Konjica je ušla u Babadag. Rusi pale sela u svome povlačenju. U Babadagu su porušene veće zgrade. U istočnoj Vlaškoj naše su čete u neprestanom napredovanju. Savezničke čete su prešle preko Calmančinul.

Napuštanje solunske akcije?

Opet zaobilaznim putem preko neutralnih zemalja dolaze vijesti, da tobož predstoji povlačenje Sarraileve vojske iz Soluna, a da se naravno ovdje ne može pouzdano prosuditi, da li su te vijesti osnovane nego li ranije slične vijesti. Jer isto kao što je neuspjela galipoljska akcija od početka u sporazumnim državama imala isto toliko protivnika koliko pristalica, to je bilo i jake opozicije protiv pokušaja, da se stupi u akciju na Balkanu, kada su već srpske vojske odstupale preko Albanije i Crne Gore. Ali dok je galipoljska ekspedicija bila ljubimac — ideja Winston Churchilla, to opet sada Briand uporno podržava očekivanje, da će Sarraill sa svojom ispremešanom vojskom moći da učini ono, što na drugim bojištima nije moguće: da se probije front središnjih vlasti.

Sada pak nije isključeno, da sjajni uspješni središnjih vlasti u Rumunjskoj izliječe francuskog ministra predsjednika, kao što je, prema jednoj njemačkoj narodnoj priči, jedan nazovi-ljekar izliječio jednoga umnobljaka, koji je patio od

uobraženja, da ima neku plicu u glavi, time, što mu razbio glavu — „da ptica izleti“. Ofenziva, koju je preduzeo general Sarraill, kada su Rumunji, u velikoj bili u škripcu, samo je dovela do povraćanja Bitolja, ali nije imala strateškog značaja. Do ispred Bitolja su se opet ukočili borbeni redovi, a sada se cijela borbena djelatnost ograničava na topovske dvoboje u zavjrtku Crne Reke i predstražarske borbe. Osim toga se položaj Sarraileve vojske automatski povećava svakim danom što se većma skrćuje rumunjski front središnjih vlasti. Da li će se maršal Mackensen, kao što se tvrdi u pomenutom telegramu, zbilja okrenuti protiv Sarraileve vojske, ne možemo naravno znati, ali svakako stoji to, da bi Sarraill u takvom slučaju bio sa svojom vojskom u isto tako nezgodnom položaju kao lane Englezi na galipoljskom poluostrovu, kada su Turci uslijed zaočuvanja neposredne teritorijalne veze sa središnjim vlastima bili izdašno snabdjeveni teškom artiljerijom, pa su bili u stanju da predju u ofanzivu. Sarraill bi se mogao održati samo u slučaju, da bi Grčka stala na stranu sila sporazuma, ali poslije rumunjskog poraza slabo da bi se to moglo dogoditi. Vestigia terrent

Kao što je poznato, Englezima je još posljednjeg momenta pošlo za rukom, da spasi svoje galipoljske trupe od katastrofe; oni su još srazmjerno olako prošli. No eventualno povlačenje Sarraileve vojske iz okvira stvorenih solunskih utvrđenja bilo bi kanda mnogo teže da se izvede, pošto francuski glavnomandujući raspolaže mnogo jačim snagama, koje su u više maha označavane sa po milijuna ljudi, da li s pravom, ne može se s pouzdanom rječi. Ali svakako da je Sarraill prije početka svoje sadašnje ofanzive imao bar 300.000 ljudi, a uz to valja dodati ogromni ratni materijal. I nevojnik može sebi lako predstaviti, kako je teško ukrcati takve mase, i koliki je brodarski park za to potreban. Čak da se to ukrcavanje izvede u najvećem miru i redu, neometano od protivnika, ipak bi bile potrebne čitave nedjelje, dok bi se posljednji transportni brod krenuo iz solunskog zaliva. S toga bi se, u slučaju, da bi Sarraill još sada naredio odstupanje, ne sačekavši novu veliku ofanzivu središnjih vlasti, moralo priznati, da je to čin dalekovidne mudrosti.

U međuvremenu može se s mirom očekivati naredba, koju će Sarraill jednog dana dobiti od velikog sporazumnog ratnog savjeta. Javna je tajna, da je njegova vojska Engleskoj i Francuskoj potrebija na zapadnom bojištu, nego li u Solunu. Sarraileva je uloga stvarno bila završena, kada su Rumunji „dali

ledja“ ispred Falckenhaynove i Mackensenevo vojske. Ako Briand nikako još neće da pristane na napuštanje solunskog preduzeća, to je iz istih razloga, iz kojih se Winston Churchill lane rukama i nogama branio protiv likvidiranja galipoljske ekspedicije, koja je bila njegova ideja. Pokušaji, da se sa Galipolja ili iz Soluna dovede do odluke u evropskom ratu nijesu bili ništa drugo do vojnička politika prestiža, pa su i dala uspjeh, kakav se od takvih preduzeća može očekivati. Winston Churchill pao je preko galipoljske ekspedicije. A da neće nešto solunsko preduzeće predstaviti politički grob Briandov?

Borbe u Mačedoniji.

Pregovori o solunskoj akciji.

(Naročiti brzojav „Beogradskih Novina“.)

Breslava, 19. decembra.

„Schiesische Zeitung“ javlja iz Amsterdama: Između Parisa i Londona vodi se živahna izmjena mišljenja o pitanju, da li povodom neuspjeha sporazuma u Rumunjskoj ne bi bilo pametno, da se sa svim preklone sa solunskim preduzećem, i dok Briand još uvijek raži produženje njegovo, engleski vojni krugovi su mišljenja, da Sarraillova vojska nema više razloga da oстане na Balkanu. Za ovo shvatanje mjerodavno je strahovanje, da se Mackensen može sad se svojim slobodnim četama uputiti protiv Soluna, a poslije tvrdi se, da je sve jača izvjesnost, da će Grčka najzad stupiti u rat na strani središnjih vlasti. S toga su engleski vojni krugovi, u ostalome uvijek protivnici Briand-ovih namjera, došli do uvjerenja, da bi bilo savjetno, da se Sarraileva vojska iz svoga opasnog solunskog položaja ukloni i inače gdje korisnije upotrijebi

Austro-Ugarska.

Car i kralj Karlo na jugozapadnom frontu u Polju.

Kb. Beč, 18. decembra.

Njegovo Veličanstvo vratilo se jutros u Beč s višednevnog putovanja na bojište. Prvo putovanje mladoga vrhovnog vojnog gospodara austro-ugarske vojske, bilo je namijenjeno hrabrim četama i oprobanoj ratnoj mornarici, koje se bore na jugozapadnom frontu. 15. o. mj. stiglo je Nj. Veličanstvo u pratnji svoje vojne svite i drugog vrhovnog maršala dvora grafa Berchtolda u Pulj, gdje su ga dočekali: zapovjednik mornarice veliki admiral Haus sa svojim stožerom, zapovjednik ratnog pristaništa admiral Csillariž s časnicima svoga zapovjedništva, jedna počasna četa mornarskog kora i mornarska muzika, kao i namjesnik grada Trsta baron pl.

Fries-Skene. Po prijemu raporta odvezlo se Nj. Veličanstvo u pratnji zapovjednika mornarice najprije u admiraliot pristaništa i otpočelo je poslije predstavljanje tamo sakupljenih časnika svoju šetnju po ratnom pristaništu, kojom su prilikom pregledane austro-ugarske i njemačke podmornice, stanica za pomorske letilice i tamo nalazeći se dijelovi ratne mornarice. Naročito je Nj. Veličanstvo pregledalo ratni brod „St. Ištvan“, a zatim je doručkovalo na brodu „Viribus unitis“. Po oproštaju od časnika ratne mornarice otputovalo je Nj. Veličanstvo rano po podne iz Pulja.

Kod Borojevičeve vojske.

U večer 15. o. mj. stiglo je Nj. Veličanstvo kod vojske general-pukovnika Svetožara pl. Borojeviča, gdje su ga dočekali: zapovjednik vojske, njegov najuži stožer, zatim jedna počasna četa sastavljena od samo odlikovane momčadi, najzad zemaljski predsjednik grof Attens. Po prijemu zvaničnih saopštenja razgovaralo je Nj. Veličanstvo vrlo ljubazno s odlikovanim vojniciima, a po tom otišlo u zgradu zapovjedništva, gdje je po predstavi časnika bio kratak razgovor o vojnom položaju.

Na Koruškom bojištu.

Noću u oči 16. o. mj. otputovalo je Nj. Veličanstvo koruškoj vojsci, gdje je dvorskim vozom stiglo rano u zoru. Tamo su dočekali Nj. Veličanstvo: podmaršal Costi zapovjednik vojske sa svojim stožerom, jedna bogato odlikovana počasna satnija kranjskog domačeg puka, kao i zemaljski predsjednik grof Londromi, zem. kapetan pl. Aichelburg. I lijep broj gospodja i djevojaka u svojoj dražesnoj zemaljskoj nošnji donio je mladome vladocu pozdrave svoje domovine. Nj. Veličanstvo provezlo se kroz grad, svugdje dočekano i ispraćeno radosnim usklicima i zatim je otišlo u zgradu zapovjedništva, gdje je bilo razgovora o vojnom položaju.

Poslije toga razgovora odvezlo se Nj. Veličanstvo u pratnji zapovjednika vojske i vrhova građanskih vlasti i dolinu gornje Drave, gdje su pregledane tamošnje čete i primljene deputacije raznih opština. Uvijek je Nj. Veličanstvo naglašavalo gotovost Koruške na žrtve, koje je naročito u ovome ratu ova zemlja dala, i uvjeravao je prisutne o svojoj nezaboravnoj blagodarnosti. 16. o. mj. napustilo je Nj. Veličanstvo Korušku i otputovalo je ponovo Borojevičevoj vojsci gdje je pregledalo mnoge čete i učinilo posjetu gradu Trstu koja je trajala nekoliko sati. U oči 18. o. mj. otputovalo je Nj. Veličanstvo za Beč.

Povratak u Beč.

Kb. Beč, 18. decembra.

Njegovo Veličanstvo prispjelo je naročitim dvorskim vozom danas prije podne u 9 s. u Beč. U Payerbachu ušla je u voz carica i kraljica, dolazeći iz Reichnana, te je s vladavcem produžila put do ovamo.

Podlistak.

Knez Miloš u narodnoj uspomeni.

(iz spisa pok. M. Gj. Milčevića).

Plata.

Mesečna Knez-Miloševa plata sto hiljada poreskih groša, u monetama: 3.571 dukat i 6 cvančika.

Platu mu je, u posljednje vreme, dizao iz financije upravnik dvora, adjutant Barlovac.

Barlovac je obično donosio platu u jednoj torbi. Kad je donese u dvor, stavi na sto pred Kneza tri kese, svaka po hiljadu dukata, i jednu kesu sa pet stoćina, za tim u hartiji 71 dukat, i najposle 6 cvančika u srebru.

— Daj mi odmah za crkveni tas tih 6 cvančika! rekao bi Knez, i uzeo bi njih 6 cvančika novih.

Za tim bi odvojio jednu kesu sa 1000 dukata za mesečni dvorski trošak rekavši:

— Na ti more, tvoju hiljadu dukata; nosi je odavde, da mi ne šuga pare!

Sad bi otvorio kasu. Barlovac bi uzeo knjžicu i zapisao: kog je dana uzeo na dvorski trošak 1000 dukata, a knjžicu bi opet vratio u kasu, jer je ona uvek stajala u kasi. Iza toga bi stavio u kasu one kese s ostalim novcima, zaključao bi kasu, i ključ predao Knezu, koji bi ga marljivo spustio u džep.

Jednom Barlovac donese Knezu platu, i držeći torbu obema rukama, stavi je na sto.

— More, nesrećnice! ti si poharao svu haznu! viknu Knez.

— Nisam, Gospodaru, odgovori Barlovac: — ovoliko sam i dosad izimao: ovolika je vaša plata.

Drugi put, pri predavanju plate, reče Knez:

— Ko ti, more, daje ove pare tamo u hazni?

— Gospodaru, glavni kaznačel.

— A zar nije, more, tamo Gluvač, kad se pare daju?

— Nije; on je u zasedanju; radi druge poslove.

— Kakve druge poslove može on raditi? Bolje bi bilo da on sedi tamo, i da gleda kom se daje narodna muka. Narediću ja da on od sad gleda kad se pare broje.

Da li je što naredivao ne zna se; a Barlovac kaže, da mu ni posle toga nikad nije brojao pare g. Herbez, nego uvek glavni blagajnik.

Lepo Čačanke.

Po povratku u Srbiju (1859) Knez Miloš je putovao po zemlji da posle toliko godina vidi otadžbinu, a i da da prilikom mladim ljudima poznati starog Kneza Miloša.

Na tom putu narod ga je svud u gustim masama dočekivao i, gde bi se god Knez duže zadržao, narod bi se veselio, kao o najvećim blagim danima. U Čačku je Miloša dočekalo osoblito mnogo sveta. I odmah se povede kolo pred kućom, u kojoj je odsed. Starac, čim odsede, naredi da ga

njegov „brica“ Arkadije obrije. Adjutant i upravnik dvora, Mijailo Barlovac, držeći da ga bar za vreme svojega brijanja neće tražiti, sedne i sam da se obrije. U polovini brijanja dodje momak i reče:

— Zove vas Gospodar!

Odgadati se nije smelo. Barlovac obriše svoju polubrijanu bradu, i takav iziđe pred Gospodara, koji se je već bio obrijao i ustao hodati po sobi.

Prozori na Kneževoj sobi behu otvoreni; pod prozorima dole u avliji igra kolo; a pored kola prema Kneževim prozorima stoje dve gospe, mlade, i osobito lepe.

— A, po materi te tvojoj, reći će starac, kako vidi Barlovca: — vi Biogradjani uzeli ste vikati: Ne valja Čačak; podvodno mesto; nezdrava varoš; a pogledaj ti one dve tamo! Zar ono raste u nezdravom mestu? A? De kaži!

Za tim spustivši glas nastavi:

— Zar se ne bi i star pomladio, u njih gledajući? A?

— Gospodaru, one su, istina, obe vrlo lepe, ali... Gospodaru...?

— Šta? šta? šta je? — Ove nisu iz Čačka... — Ja otkuda su? — Iz Beograda. Jedno je P...ja, a drugi je g-dja M. T...čka...

— E, čimš 'voliko, kad su iz Beograda, ti odlazi! Ne treba ni da ih gledaš...

Barlovac iziđe da se dobrija, a Miloš osta na prozoru sam, da poduže gleda dve lepote.

„Valda je mačak oborio drva...“

Knez Miloš je bio čovek veoma čuvan, upravo tvrd. Pred ono vreme, kada će se vratiti u Srbiju (1859) živeo je u Bukareštu. I tu, kod nebrojenog blaga svoga, o nzimi često nije hteo ložiti svoje sobe, samo da manje drva troši. A da ni mladiji njegovi ne bi svojih soba ložili, on bi u večer dugo sedeo u njihovoj sobi, i u svoju bi sobu došao tek kad bi već hteo leći u postelju.

Jednoga večera, kad na polju beše stražna čiča. Knez je dugo sedeo kod svojih mladih, Milovana i Milenka. Pošavši da spava, on reče:

— Viš, more, kako mi ovo dugo sedesmo u hladnoj sobi! Sad je već doćkan ložiti, nego se dobro pokri!

— Nećemo mi ložiti, Gospodaru, veli Milovan, a čkom kreše Milenku, i mišli:

— Scmo dok ti legneš!

— I meni nemojte ložiti; sladje se spava u hladnoj sobi!

— Jeste, Gospodaru! tvrde ona dvojica, ma da misle sa svim drugojače.

Doprata ga u sobu, pomognu mu svučeti se, i leći u postelju, pa ga onda pokriju dobro, i vrate se u svoju sobu.

Sad nakrāju punu peč drva da im se soba zgreje po volji.

Knez je stanovao na gornjem boju, a u hodniku, blizu njegove sobe, bila su složena drva za gorivo. Drva je bilo nekoliko redova.

se jedan čitav red drva strovalio na patos!

Uđu u Kneževu sobu; Knez se privorio kao da se tek sad budi, pa im reče:

— Ništa, more, ništa; i ja ćuh neku lupu; valda je bio mačak!

Sutra dan se sve razaznalo: Knez, pošto su Milovan i Milenko otišli od njega, ustane iz kreveta u svojoj dugačkoj spavaćoj košulji, ode k drvima, najpra puno naruče, pa se požuri u svoju sobu, da ga ko ne bi spazio, pa da zaloziti svoju peč, ali njegova prokleta dugačka košulja, zakači za neko drvo te obori ceo jedan red.

I tako se pokvari sav plan čuvarnom domaćinu.

PROPAST „BRITANNIC“-A.

Doručak. — Prvi potres. — Ni traga od uzbune. — „Brod je sigurno torpedovan“. — Bolje bi bilo da požurite. — Spasavanje. — Užasni prizori.

Najveći engleski brod, koji je ikada do sad sagrađen i koji je imao 48.000 tona zapremine, „Britishanic“, potonuo je 24. novembra poslije 8 sati iz jutra u blizini ostrva Zea, a na putu za Solun, kuda je bio upućen u svojstvu bolničkog broda. Za 55 minuta nestalo ga je sa površine, a još se ne zna pozitivno, da li je udario na minu, ili ga je — što je mnogo vjerovatnije — torpedovala neka njemačka podmornica. Tek istraga po toj katastrofi imaće da utvrdi sve pojedinih iste, a za

Engleska dopušta prolazak grofu Tar- nowskom.

Švajcarske vijesti.

(Naročiti brzojav "Beogradskih Novina") Basel, 19. decembra.

Kako javljaju švajcarski listovi, englesko se ministarstvo spolnih poslova nije uspjelo da pristane na slobodno putovanje novonamienovanog austro-ugarskog ambasadora u Washingtonu, grofa Tar- nowskog, na njegovo novo mjesto opredjeljenja.

Zvanično potvrđivanje vijesti.

(Naročiti brzojav "Beogradskih Novina") Amsterdam, 19. decembra.

"Reuterov ured" javlja: Na traženje Sjedinjenih država odobrilo je ministarstvo spolnih poslova slobodno putovanje austro-ugarskog ambasadora, grofa Tar- nowskom.

Rat sa Rumunjskom.

Dosadašnji plijen u Rumunjskoj.

Pad Bukarešta i slom Rumunjske nije se do duše mogao u sporazumnim državama prikriti, ali se sad zato pokušava, da se utučeno raspoloženje stanovništva time ublaži, što štampa tvrdi, da je rumunjska vojska još uvijek nenačeta i da je pobjediću dopao neznanat plijen. „Petit Parisien“ ide čak tako daleko, da tvrdi, da Nijemci nigdje njesu naišli na plijen. S toga će biti na mjestu, da ovdje iznesemo, šta su sve zadobile pobjedonosne čete središnjih vlasti u zarobljenicima i ratnom plijenu. Do 10. decembra zarobljeno je 145.000 Rumunja, među ovima 1600 časnika, (a po vojnim izvještajima od 12. i 13. decembra taj je broj narasao za daljih 14.000 ljudi). Zaplijenjeno je 422 poljska topa (od ukupno 800), koje je Rumunija početkom rata imala), 24 (od 60) teških poljskih topova, 364 (od 500) mašinskih pušaka, 200.000 (od 400.000) pušaka. Broj plijena u Bukareštu sa tamo nadjenim arsenalnim stovarištem, topništva i tamnošnja jedina rumunjska tvornica baruta nije prilikom konstatovanja gornjih brojeva ušla u obzir. Ni malo nije neznanat plijen u prenosnim sredstvima, kao: 137 (od 700) lokomotiva, 4000 (od 18.000) željezničkih vagona. Zaplijenjene su ogromne količine hrane i ostalih poljoprivrednih proizvoda, petroleja i t. d., pošto već dio hrane još nije bio ovršen i što Rumunji u svom povlačenju, koje je ličilo na bijegstvo, njesu imali vremena, da te zalihe sistematično unište. Čak i veliki magazini sa hranom iz prošle godine, koju je Engleska bila kupila, ostali su netaknuti. I velika industrijska postrojenja u petrolejskom predjelu kod Campinei i Ploesti ostala su većim dijelom neoštećena ili samo za vrlo kratko vrijeme neupotrebljiva, tako, da će se u skoro otpočeti s njihovim potpunim iskorišćavanjem. Naravno, da neprijateljska štampa krije od svojih čitalaca taj rezultat rumunjskog ratnog pohoda, ali za ne mo- sada moramo da se ograničimo na iskazne spašeni očevidaca, koji njesu svagda dovoljno pouzdani. Po tim iskazima događaj se ovako zbio: „Britannic“ je plovio brzinom od dvanaest čvorova na sat. Skoro svi putnici bili su pri doručku, kad od jednom ne baš zlostoka eksplozija zadrna brod. Tanjiri popađaše sa stolova, svi poustažaje, ali većina opet sjede za stolove, jer ne znadjaše, šta se dogodilo. Jedan časnik, koji je tim povodom poveo razgovor s kapetanom o zroku potresa, uvjerava, da je kapetan odmah rekao, da ne sumnja, da je brod torpedovan. Drugi jedan časnik tvrdi, da je vidio, kako su se dva torpeda ustremila na kljun broda. Među putnicima ne bijaše ni traga od uzbuđen. Beln- čarke su stajale ili sjedele u grupama u salonu, kad u isti udje tečan sanitet- ski časnik, rekao im prosto: „Gospodje, bolje bi bilo da se požurite!“ Najstarija među njima ne htjede prijeći u brod za spasavanje, dok ne bijahu sve na okupu. Tek kad su ove dovđene u sigurnost, pristupilo se spasavanju muš- karaca, kojih je bilo oko 700 na brodu. Veliki dio muškaraca, koji se nalazio u donjim kabinama, nije mogao da izđe na palubu, jer su stepenice odmah po eksploziji izgorjele. Stražnji dio bro- da počeo je da tone, pa pošto su ma- šine bile nepovredjene, kapetan je pokušao, da brod natjera u svijet, ali u tom početku i prednji dio broda naglo da tone. Brod je neprestano davao signale o nastupivšoj opasnosti, a čunovi za spasavanje bili su spremni i sve je išlo u najboljem redu. Ali brod je tako naglo tonuo, da nije više bilo vremena

že potpuno negirati, kako je pokušava „Petit Parisien“. U tim stvarima je ruska štampa već poštenija, kao što se to vidi iz „Berne Bund“-a, koji donosi sljedeći izvaz iz ruskog lista „Rječ“: „Zauzeće Srbije pružilo je Njemačkoj samu jednu željezničku prugu za Carib- rač, a sa osvojenjem Rumunjske dobi- će Nijemci tri pruge. Osim toga stavlja se Nijemcima na raspoloženje gigan- ski dunavski vodeni put za čete i osta- li prevoz. Ofenzive od Soluta kao da će se sporazume sile za svagda odreći. A pošto će Nijemci naći u Rumuniji ve- like zalihe hrane kao i izvoje nafte, pa i rudnike bakra i nikla, to se može re- či, da je pobjeda nad Rumunjskom naj- veća nesreća po četvrtom sporazumu. Borba na rumunjskom bojištu je odluč- juća u ovom ratu“

Ti navodi „Rječ“ kazuju nam bo- lje nego gore iznijeti brojevi cjelokup- nu veličinu i zamašnost pohoda središ- njih vlasti u Rumuniji.

Englesko-ruske požarne komande.

(Naročiti brzojav "Beogradskih Novina") Malmö, 19. decembra.

Iz jednog ratnog izvještaja u „Rus- kom Slovu“ iz Rumunjske proizlazi, da u rusko-rumunjskoj vojsci postoje siste- matski uređene požarne komande, koje se sastoje iz ruskih kozaka i engle- skih pionera, a zadatak im je, da pri od- stupanju zapale sva važnija mje- sta, industrijska i poljopri- vredna preduzeća.

Djelovanje engleskih požarničkih ko- mandu uslijedilo je na naročitu želju lon- donske vlade, koja nema pouzdanja, da bi kozaci sami povjereni im zadatak mogli izvršiti. Požarničke komande imaju naročiti nalog, da unište sve zalihe žita.

Pošto engleski pioneri kod ovoga svoga posla ni najmanje ne štete ni domaće stanovništvo, pritužila se rumun- ska vlada službeno kod engleske vlade zbog ovoga postupka.

Prijedlog za mir.

Amerika kao posrednik.

Predaja njemačke note bez posebnog potraživanja.

Kb. Paris, 19. decembra.

(Havas-ova vijest). Ministarstvo spolnih poslova javlja: Ovdasnje za- stupstvo ujedinenih sjeveroameričkih dr- žava predalo je ministarstvu spolnih po- slova od njemačkog državnog kancelara nagoviještanu notu njemačke vlade. Nje- mačka nota, koja nije ništa drugo, do od državnog kancelara u njegovom go- voru od 12. decembra pročitani tekst, sa- drži samo opšti prijedlog bez oznake ika- kvog pozitivnog potraživanja. Predaja je izvršena bez komentara.

Nesuglasice među državama spora- zuma.

Pokret za mir svuda napre- duje.

Kb. Beč, 19. decembra.

Stockholmski dopisnik „Neues Wiener Journala“ javlja svome listu: Sva saopštenja, koja od saveznih dr- žava

žavu stižu u London, upozoravaju na činjenicu, da je pokret za mir izo- nuda središnjih vlasti posvuda znatno porasao. U novo e sa- stavljenom engleskom kabinera već došlo do ne-porazuma, kako ina da se shvati korak središnjih vlasti. Otresi- bi odbijane ponude za mir dovelo do krize koliko u Londonu, toliko i u Parisu. Jedan je ugledni član gornje- ga doma izjavio, da se „nikad među dr- žavama sporazuma ne bi mogla postići jednomišljenost u jednom odgovoru, koji bi isključivao daljnje pregovore. Kad bi pak moralo doći do toga, da bi sporazum morao svoje formulirane mi- rovne uvjete iznijeti pred javnost, on- da bi postale neizbježne kabinetske krize, jer bi tada razlika između mi- nistarskih govora i službeno formuliranih mirovnih uvjeta bila i suviše očigled- na. Naši su neprijatelji u času kad su nam ponudili mir, stavili i nešto dina- mičnu pod mišlistarske slove“.

Predstoći će Izjava Lloyd George-a o po- nudi središnjih vlasti za mir.

Kb. London, 19. decembra.

U sjednici je donjeg doma navjestio ministar Bonar Law, da će vjero- jato ministar predsjednik Lloyd George biti u stanju, da još prije odgođe engles- kog parlamenta dade službenu izja- u engleske vlade na ponudu središnjih vlasti za mir. Prema izjavi Bonar Lawa, danoj u istom času, nada se engleska vlada, da će se parlament moći o-goditi već 22. o. m.

(Naročiti brzojav "Beogradskih Novina") Zürich, 19. decembra.

„Neue Züricher Zeitung“ javlja iz Haaga: Mišljenje, da će Lloyd George prije svega zahtijevati objelodanjenje njemačkih uvjeta, biva sve više vjero- vatnim. Događajima se u dumi, gdje je ponuda za mir prosto odbijena, ne smije pridavati odveć velika važnost, pošto je držanje Lloyd Georgea jedi- no mjerodavno.

Riješenje francuskih socijalista.

Za uspostavljanje medjuna- rodnih odnosa.

Kb. Paris, 18. decembra.

(Havas-ovo saopštenje). Kongres so- cijalističkih udruženja švajcarskog de- partmana raspravljao je pitanje o uspo- stavljanju medjunarodnih odnosa između ratujućih i neutralnih zemalja, te je sa 10 026 glasova protiv 409 glasova primio rješenje, koje uzima u obzir mogućnost uspostavljanja medjunarodnih odnosa, naročito u pogledu pregovora o miru i pod uslovom, da se od Njemačke i njezinih saveznika podnesu jasne i opsežne osno- vice.

Držanje belgijske vlade.

Kb. Haag, 19. decembra.

Antverperski dopisnik lista „Maas- bode“ ističe miroljubive nade belgijs- kog naroda. Belgijska vlada nije vera- na ni Londonom izjavom solidarnos- ti, ni pitanjem o prestizju i zaključ- čenju mira je moguće, ako se prizna suverenost i nezavis- nost Belgije. Kralj želi, da se omogu- di dir između belgijske vlade u Le Havre i članova komore, koji se na- laze u Belgiji.

Posredna izmjena misli?

Kb. Kopenhagen, 19. decembra.

„Politiken“ piše: Ako bi se produ- žila krvava borba na bojištima i ako bi se pokazalo da je nemoguće dovesti u

tok pregovore o miru, onda time još nije kazano, da su raspravljajući o miru pre- stala. Kako engleski listovi izvode, izlaz je stvoren, da svaka grupa označi svoje uslove i da prijedlozi izazovu protupri- jedloge, te da se na taj način otpočne posredna izmjena misli, ko a bi postepo- no mogla približavati protivnike jedne drugima.

Izjave za mir u talijanskom parlamentu.

(Naročiti brzojav "Beogradskih Novina") Lugano, 19. decembra.

U talijanskoj su komori držala ju- čer dva socijalistička poslanika govo- re u prilog miru. Niko u komori nije protestirao, a nije bilo ni demonstra- cija.

Značajno Englesko priznanje.

(Naročiti brzojav "Beogradskih Novina") Haag, 19. decembra.

Poznatiji engleski političar Ashmead Barthlett objelodanio je u „Sun- day Timesu“ 3. decembra jedan članak, koji je svratio na sebe veliku pažnju. U tom članku označuje pisac sadanji rat kao veliki neuspjeh za spora- zumne države. Bilanca sporazuma nije ohrabrujuća. Nakon onoga, što se je dogodilo u Belgiji, Srbiji i Rumunjs- koj ne može sporazum da se nada još kakvome novom savezniku. Mi smo počimili — veli pisac — cijeli niz tešk- kih političkih i diplomatskih grešaka, kakve se ne pamte u istoriji ljudne na- cijije na svijetu. Za neuspjehe u Tur- skoj, Bugarskoj i Grčkoj njesu odgo- vorni samo engleski državici, već i generali. Zatim Barthlett uspoređuje genijalnu strategiju i vođenje rata cen- tralnih vlasti sa smešnim konferenci- jama sporazuma, koje uvijek iznova u bombastičnoj formi utvrđuju jednoduš- nost sviju saveznika. Kako li su brzo Nijemci shvatili situaciju iza rumunjske objave rata! Kako god mrzivo našeg neprijatelja, ne možemo da se ne divi- mo njegovoj strategiji i brzini u stvar- anju odluka. Po mišljenju su Barth- letta izgubili na značenju i fraze o pris- kornu militarizmu i one o slobodi mora. Uslijed izgradnja streljačkih rovova rat se je preživio. Izumom podmornica pak nema engleska prevlast na moru više one sigurnosti, kako se je to prije smatralo. S time se čimbenicima mora engleski narod da pomiri.

Mir s gledišta privrednog stanja.

Kb. Stockholm, 19. decembra.

„Dagbladet“ donosi na uvodnom mjestu pod naslovom „Mirovna navi- gacija“ članak profesora Cassela, u ko- jem se između ostalogo veli: Kod po- stavljanja ču odgovora na mirovnu po- nudu sporazum morati da sramu vla- stita pomoćna sredstva sa gospodar- skom otpornom snagom središnjih vlasti. — Pisac upozoruje, da je Njemačka osvojenjem Rumunjske osigurala svoju potrebu na žitu do budućeg žetve, pa onda nastavlja: Istina je, privredna je snaga Njemačke, razumljivo, naza- dovala. Njemačka je postala siromašnja- ja, ali o iscrpljenju pomoćnih sredstva zemlje uz može biti ni govora. — Kako se pak ima s Engleskom? Ona je u velikoj mjeri upućena na uvoz, a taj je sada vrlo otešćan. Zaliha su Sjeverne Amerike i Argentine daleko ispod prosjeka Engleska — finansijski stub cijelog sporazuma — imala u tjeđu, koji je svršio s 2. decembra, izdajaka u iznosu od 8 milijuna tundi, a to je sva- ta, koja nadmašuje moć Engleske. Ost- tale su države sporazuma stale još go- fa je taj srazmjer stajao 412 prema 670, a kod decembra 596 prema 416. Bu- dući da je od slušatelja iz ostalih au- strijskih pokrajina tek jedna trećina njemačke narodnosti, nastao je intere- santan slučaj, da su sada po prvi put Nijemci na bečkom univerzitetu dospje- li u manjinu.

Produkcija knjiga.

Odkako je otpočelo štampanje ovakvo, kako se danas vrši, izdato je do 1914. god. u cijelom svijetu 11,638.810 komada raznih knjiga.

Produkcija knjiga naročito je od 10. vijeka, godine 1700. na primjer, iz- dato je od prilike 10.000 komada raz- nih knjiga. Medjutim godine 1887. taj se broj penje na 100.000. Od 1900. do 1908. godine izdavano je prosječno 174.375 komada raznih knjiga godiš- nje.

Politička cenzura — bioskopa.

Kako savjesno Švajcarska vo- di računa o neutralnosti.

Poznato je da od sviju neutralnih država, a nema ih, dao Bog ni mnogo, Švajcarska valjada najstrože pazi da ni u kome slučaju i pogledu ne povrijedi neutralnost.

Tako su sada po naredbi švajcarskog saveznog vijeća u svima većim gradovi- ma sastavljene censure komisije za ki- nematografije. Ovim je komisijama na- ređeno, da sprječie prikazivanje sviju onih filмова, koji bi imali tendenciju da vri- jedjaju ili omalovažavaju jednu ili drugu zaračunu stranu.

re. Francuska mora za svoj državni dug da godišnje plaća 2 i po milijarde kamata. O finansijskom položaju Rusi- je i katije nije vrijedno govoriti, Svjetski rat (siromašuju) također i ne- utralce. Ovo će zalosa) osimnačenje cijeloga svijeta činiti mirovnu potraž- bu svakim danom sve nužnijom.

Burne scene u ruskoj dumi.

(Naročiti brzojav "Beogradskih Novina") Stockholm, 19. decembra.

Naknadno se doznavaju još neke po- jedinosti o sjednici dume, u kojoj se Trepop izrekao poznati svoj programni govor.

Poslanik je Kerenski rekao, da nova vlada ugušuje svaki slobodni iz- razaj mišljenja. Moramo šuljeti, jer se onima, koji hoće da kažu istinu, silom začepilju usta. Duma ne može više ništa da spasi.

Poslanik je Skobelev izjavio, da Rusiju spopada dritavica. Najveća se je opasnost, najveći neprijatelj pojavio sad u samoj dumi, a to je Trepop.

Poslanik je Suchanov označio Tre- pova kao agenta reakcije i osudjivao stanovništvo, da se rat mora da vodi do pobjedničkog završetka. Suchanovu je oduzeta riječ, a, jer se nije htio da po- kori, bio je brshajnom silom odstra- njen iz dvorane.

Njemačka.

Položaj na bojištima.

Kb. Berlin, 19. decembra.

Wolff-ov biro javlja u „Rkos kiži i prolokanim putevima naša vonjenja neprijatelja u istočnoj Vlaskoj napredu- ju. Ostaci rumunjske vojske gone se u četvorougao od jedva 80 kilometra širine, koji zackružuju sa isoka dunav- ske ritine, sa zapada gorski masiv Kar- pata, a sa sjevera rijeka Sereu. Slabo ima izgleda, da će rumunjska vojska na tom uzanom prostoru, loji prošjeka rijeka Buzeu moći da daje otpora, od kad su gonici tu rijeku u širokom frontu pregazili. Jedini grad u tom pred- jelu, koji je još u posjedn Rumunja, jeste Rimnicul-Sarat. Građevi Braila, Galac i Fočani pripadaju geografski i strategijski već seretskom položaju. U Dobruži su Bugari oterali Ruse juž- no od Babadaga. Front saveznika po- stigao je dakle najveće mogućne skra- čivanje od 900 kilometara. Položaj na zapadnom frontu je, kad se izuzmu mjesne borbe, nepromijenjen. Nadiranje Francuza kod Verduna je samo politič- ka demonstracija i ne može imati utiča- ja na opšti položaj. Bilanc godine 1916. ne će se za Francuze neznačajn- j mjesnim uspjehom ni u koliko poprav- liti. Poslije mnogomesečnih borbi i preteških francuskih i engleskih gubitka ostao je front u Francuskoj i Bel- giji, izuzev minimalne promjene, u de- cembrom 1916. Pisan isti, koji je bio u de- cembrom 1915.

General pl. Fabeck.

Kb. Berlin, 19. decembra.

16. o. m. j. umro je general pješadije pl. Fabeck, glavni zapovjednik jedne vojske, u sviti I. grenadirskog puka pješadijskog, viteza ordena „pour le merite“.

Kriza u Grčkoj.

Energični koraci protiv Venizelosa.

Kb. London, 19. decembra.

Reuter javlja iz Atine: Vlada kra- lja Konstantina izdala je za- povjest, da se Venizelos uhapsi.

Najnovije brzojavne vijesti.

Sastav nove vlade.

Kb. Beč, 19. decembra.

Vijećanja se za sastav nove austrij- ske vlade nastavljaju. Kod toga se uzima obzir na opći politički položaj.

Pred odgovom engleskog parlamenta.

Kb. London, 19. decembra.

U danas održanoj sjednici engleskog parlamenta izrazio je Bonar Law nadu, da će se parlament moći odgoditi 22. o. m. Novo bi zasjedanje imalo zapo- četi tek u februaru iduće godine.

Grad i okolica.

Koliko Beograd pojede hleba?

Blagodareći marljivom radu u tak- seno-tarifnom odsjeku opštine grada Beograda imamo tačne podatke o utrošku hleba i brašna u Beogradu.

Kao što je poznato Beograd se dijeli na 15 kotareva (rejona) koji se staraju u snabdjevanju brašna i hleba građanstva i koji vrše pažljivu kontrolu o pravilnoj potrošnji brašna i hleba i sprječavanju zloupotreba sa hlebnim kartama. Kotarevi izdaju i hlebne karte, vode strogu kontrolu o tačnim podatcima prilikom prijema istih, i staraju se, da se njima ne koriste oni, koji nemaju prava na iste. Hlebnih karata ima trojaških: re- dovnih, privremenih i rezervnih. Red- ovne hlebne karte su one, koje dobi- jaju svi građani radi svoje ishrane i ima ih velikih za odrasle i malih za djecu to jest cijelih i polovina hlebni-

za silaženje stepenicama sa palube bro- da u čunove za spasavanje. Još je ostalo 200 muškaraca na palubi i njima je dovikivano, da skaču u vodu, no ovi su pretpostavili, da bacaju splavove u vodu i da na ove skaču. Tada je na- stupio najžalostniji trenutak. Propeler „Britannic“-a bili su na istoj visini i hvatahu svojim lopatama sve, što im je došlo u blizinu: čunove, splavove, plivajuće ljude. Za tonućim brodom po- njuri voda naglo u njene prazne prostori- je, napravio se vrtlog, koji je sve oko sebe privlačio i bacao u provalu. Propeleri su se još okretali, a njihove lopate su kosile čunove i ljude, ja su dijelovi njihovi bacani daleko u vis, od kuda su opet padali u vodu. Brod je u početku katastrofe davao i signale bezžič. teleg. pa je dobio i odgovore, ali je čudnovato da je jed- dan engleski razorač na putu za spa- savanje dobio bezžičnom telegrafijom protivnu naredbu, te time premašio cilj. Ko je dao tu protivnaredbu? Na ovo pitanje teško da će se ikad moći s pozitivnošću odgovoriti.

MALI PODLISTAR.

50-godišnjica otkrića Jelačićevog spomenika u Zagrebu.

16. decembra o. g. navršilo se 50 godina, što je u Zagrebu podignut spomenik slavnom hrvatskom banu Josipu grofu Jelačiću. Akolja se za podizanje spomenika povela odmah iza banove smrti (20. V. 1859.). Nakon 7 godina sa- brala se dobrotvornim prinosima svata od 105.000 forinti i tada je povjeren o kipu Antonu Dominiku Ferukoru u Beču, da izradi spomenik, koji

bi prikazivao bana Jelačića na kon- ju u hrvatskom narodnom odijelu, što ga je ban nosio prigodom svoje instal- lacije (5. VI. 1848.) sa golom sabljom u ruci, 19. oktobra 1866. dopremljen je spomenik u Zagreb, a 22. novembra iste godine bio je spomenik sasvim po- stavljen i pokrit do dana svečanog ot- krića. 16. decembra 1866. je uslijedilo otkriće. Sav Zagreb bijaše s kićen tro- bojnicama, a sila svijeta sa svih strana Hrvatske, prolazila je ulicama. Pred spomenikom stajaše povrstana vojska, među njom jedna divizija banovaca. Tiubna se osu dostojanstvericitma i pojanicima, sve u sjajnoj odori, među njima i biskup Strossmayer. Za kratko vrijeme dodje ban sa carevim poslanikom, generalom Bellegardom i zastupnikom dvorske kancelarije. Ute- ježenoviciem. Biskup Kralj uz asistenciju posveti spomenik, a onda padoše zas- tori uz svirku i gruvanje topova, i prekrasni kip na osnovu od moslavač- koga granita pojavi se pred očima op- činstva

156 godišnjica Kačićeve smrti.

U subotu, 16. ov. m. napanilo se ravno 156 godina od smrti slavnaog na- šeg pjesnika Andrije Kačića-Mio- šića.

Interesantna pojava na bečkoj univerzitetu.

„Reichspost“ donosi o srazmjeru slušatelja na bečkom univerzitetu u zimskom tečaju 1915.—16. ove podat- ke: Juriđički je fakultet pohadjalo 1463 slušatelja; od tih su bila 632 iz Gali- cijje i Bukovine naproti 831 studenta iz ostalih austrijskih zemalja. Kod filozo-

karata. Privremene hljebne karte su karte za sirotinju, koje ona dobija onda, kada opština nije u mogućnosti, da im stavi na raspoloženie namirnice besplatno, a gube vrijednost odmah čim opština grada Beograda otpočne izdavanje brašna i namirnica besplatno u dobrotvornom cilju i pomaganje sirotinje. I ovih karata ima dvojakih kao i prvih: velikih i malih, za odrasle i djecu. Rezervne karte su one karte, koje dobijaju hotelijeri, restorateri i sopstvenici javnih kuhinja radi ishrane svojih gostiju to jest, putnika i lica koji ne mogu da se koriste svojim hljebnim kartama zbog kratkoće bavljenja u istom mjestu.

Prema podatcima, koje imamo još od avgusta mjeseca ove godine, iznećemo čitaoelma tačnu sliku o izdavanju hljebnih karata za mjesec avgust, septembar, oktobar i novembar i utrošku po istim hljeba i brašna.

U mjesecu avgustu izdate je ukupno 49.219 hljebnih karata i to: redovnih velikih 35.441, a malih 3382, privremenih velikih 5793, a malih 1957 i rezervnih 2616 komada.

U septembru izdato je svega 52.263 komada hljebnih karata i to: redovnih za odrasle 38.258, a za male 3789; privremenih za odrasle 5469 i za male 1756 hljebnih karata i 2991 rezervnih hljebnih karata.

U mjesecu oktobru izdato je svega 52.918 hljebnih karata i to: redovnih velikih 37.423 hljebnih karata a malih 3488; privremenih velikih 6356 i malih 2067 komada i rezervnih 3581 hljebnih karata.

U novembru izdato je ukupno 49.513 hljebnih karata i to: velikih redovnih 37.085 komada, a malih 3306; i privremenih velikih 6310, a malih 2004 komada i rezervnih 798.

Prema gornjim podatcima možemo imati tačan pregled, koliko je utrošeno hljeba ili brašna u pojedinom mjesecu na cjelokupno gradjanstvo u Beogradu, to jest koliko Beogradjani danas u ratu pojedu hljeba i brašna svakoga mjeseca.

S obzirom da je u avgustu izdato svega 43.850 velikih hljebnih karata a malih svega 5369, a znajući, da je svaki odrasli imao prava na 300 grama brašna a 400 grama hljeba dnevno a svako dijete na 150 grama brašna ili 200 grama hljeba dnevno, možemo onda tačno znati, da je u ovom mjesecu gradjanstvo upotrijebilo za svoju ishranu 418.800,50 kilograma brašna ili 558.402 kilograma hljeba.

U mjesecu septembru izdato je svega velikih hljebnih karata 46.718, a malih svega 5545 hljebnih karata. Kako je i u ovom mjesecu svaki odrasli imao prava na 300 grama brašna ili 400 grama hljeba dnevno, a svako dijete na 150 grama brašna ili 200 grama hljeba dnevno, onda se vidi, da je u ovom mjesecu gradjanstvo upotrijebilo za svoju ishranu 445.414,50 kilograma brašna ili 593.880 kilograma hljeba.

U oktobru izdato je svega 47.360 velikih hljebnih karata i svega 5555 malih hljebnih karata. Kako je u ovom mjesecu svaki odrasli imao prava na 300 grama brašna ili 360 grama hljeba dnevno, i svako dijete na 120 grama brašna ili 180 grama hljeba dnevno, onda iznosi utrošak u ovom mjesecu u hljebu i brašnu, koje je gradjanstvo upotrijebilo za svoju ishranu i to u brašnu 460.990 kilograma, a u hljebu 541.401 kilograma.

U novembru mjesecu izdato je ukupno velikih hljebnih karata 44.293, a malih svega 5.310 hljebnih karata. S obzirom da je u ovom mjesecu svako odraslo lice imalo prava na 300 grama brašna ili 300 grama hljeba dnevno, svako dijete po 100 gr. brašna ili 150 gr. hljeba dnevno, utrošeno je u ovom mjesecu 281.688 kilog. brašna ili 422.532 kilog. hljeba.

Tako dakle beogradsko gradjanstvo pojedlo je u mjesecu avgustu 418.800,50 kilograma brašna ili 558.402 kilograma hljeba, u septembru 445.414 i po kilograma brašna ili 593.880 kilograma hljeba; u oktobru 460.990 kilograma brašna ili 541.401 kilograma hljeba; u novembru 281.688 kilograma brašna ili 422.532 hljeba. Ukupno za ova četiri mjeseca utrošeno je dakle u Beogradu 1.506.892 kilograma brašna ili 2.116.215 kilograma hljeba.

Kao što se vidi Beogradjani nijesu oskudjevali u hljebu i brašnu i s obzirom na teške ratne prilike imali su prilično prodovoljstava u svojoj ishrani. Cjelokupno staranje o snabdjevanju gradjanstva sa brašnom vodi opština grada Beograda, a ove lijepe cifre o utrošku brašna i hljeba vidno pokazuju lijepu njenu pažnju o svome gradjanstvu.

† Jovan Petrović.

Onomad je u 76 godini svoga života umro zaslužni činovnički veteran Jovan Petrović — „čika Joca“, carinski revizor u penziji. Sahranjen je vrlo skromno uz učešće samo najbliže rodbine.

Pok. čika Joca bio je u službi savjestan, pošten i ispravan činovnik, a što je glavno, uvijek je i u svakoj prilici znao samo i jedino za svoje pošteno uvjerenje, pa je zato često bio gonjen i nepravedno kažnjavan. Kod svojih pretpostavljenih uživao je dobar glas, a kod svojih potčinjenih pravu očinsku ljubav.

Kao stručni eksperta za vrijeme sklapanja trgovinskog ugovora između Srbije i Austro-Ugarske odlikovan je krstom Franje Josipa.

Bog da mu dušu prosti!

† Jovan Živanović.

U Srijemskim Karlovcima umro je uvaženi srpski filozof i glasoviti pčelar prof. Jovan Živanović. Bio je vrlo učen i spreman čovjek te je vrlo mnogo radio na književnom polju. Vječna mu pamjat!

Prijava rakije.

Na osnovu naredbe o prijavi još neprijavljene rakije opštini, koju mi donosimo na drugom mjestu u listu, beogradska opština skreće pažnju zainteresovanim, da će ona prijave primati od sutra, 21. ov. mj. u kancelarijama sekretarijata opštine grada Beograda, gdje je i ranije obavljena prijava.

Opština skreće pažnju gradjanima, kojih se ovo tiče, da se u vlastitom interesu na strogo pridržavaju svijui odredaba pomenute naredbe.

Traže se.

Slavka Golubović, Saveta Cvetković i Marija Horvat, potrebno je da se prijave sekretarijatu opštine grada Beograda radi hitnog saopštenja.

Umolvavaju se da se jave Društvu Crvenog Krsta u c. i k. Voj. Gen. Guberniji u Beogradu, Simina ul. 21.

- G-dja Vukosava Milana Stefanovića,
- Stana Sečević (Zečević),
- Ljubica Ignjatijević,
- Ruzica St. Atanacković,
- Katarina Anić,
- Gosp. Kosta Ajdačić,
- Petar Ajdačić,
- Milan Anastasijević,
- Aleksandar Gunernari,
- Damjan Grufić,
- Savko Živković,
- Jovan Janković, penz.

Iz prijavnog ureda.

18. decembra 1916. prijavljeno 77, odjavljeno 20, seoba 38, u hotelima prijavljeno 119, odjavljeno 78, ostalo prijavljenih u hotelima 218.

OBJAVA SELIDBE.

ADMINISTRACIJA

„BEOGRADSKIH NOVINA“

Nalazi se od sada

Topličin Venac br. 21.

Telefon br. 25.

gde se prima pretplata.

PRIMANJE OGLASA:

KNEZ MIHAJLOVA 38.

PRIVIDJENJA.

Nevjerovatni događaji, pričani od vjerdostojnih ličnosti. — Kola sa mrtvačkim sandukom. — Sveštenik sa pričešćem. — „Kvarica umire!“

U izdavačkoj knjižari J. Pacher u Kölnu na Rajni ugledalo je svijeta već četvrto izdanje djela čuvenog njemačkog naučenjaka profesora dr. Friedricha Bona-sena, u kome ovaj navodi razne slučeve, da dokaze, da ima predviđenja, koja se dočimje tačno tako i zbudu i da ova priviđenja nijesu proizvod mašte, već fakta, koja se zbivaju možda po izvjesnim zakonima, nama za sad još nepoznatni.

Od mnogih primjera, koje učeni profesor navodi, iznosimo sljedeće: „Jedne godine putovao sa svojom sinovicom u obližnji grad. Nijesmo od našega imanja bili odmakli ni 150 metara, kad primjetih, kako pored nas u trku prurije naša lovačka kola, natovarena jednim mrtvačkim sandukom. Osvrnuli se za njima i vidjev, kako kola uletiše u naše dvorište i zaustaviše se pred našim do-

Upisuite peti ratni zajam, koji pruža sjajan priplod za uloženu glavnica.

mom. Palo mi je u oči, da konji ne bijahu kao obično upregnuti, već dešnjak s lijeve, a lijevak s desne strane. Kolima je upravljao baš naš kočijaš. Moja snovica nije ničim odavala, da je to primjetila, pa je ne htjedoh na to ni upozoravati, da je ne bih poplašio. Ali ja sam pozitivno vjerovao, da je neko iznenadno u našem domu umro, i, kad sam se iz grada vratio, prva mi je briga bila, da se o tome izvjestim. Mome čudjenju ne bijaše kraja, kad me na domu uvjeravahu, da niko nije umro i da se kočijaš s konjima nije nikud makao, a najmanje da je na lovačkim kolima donio mrtvački sanduk. Ali se sada ne dogodi, zbilu se nekoliko nedjelja dočimje tačno onako, kako se meni bijaše priviđilo. Zena našeg slugu umrla je naglo prilikom porođaja, a naš kočijaš je u brzini donio mrtvački sanduk za sahranu onako, kako se meni bijaše prije toga priviđilo. Na moje pitanje, zašto je protiv običaja onako upregao konje, kočijaš nije umio dati drugo objašnjenje, do, da je to tako u hitnji došlo.“

Evo drugi jedan primjer, što ga je doživio jedan vjerodostojan gradjanin, koji ovako priča: Stojeci u vrtu, okrenut licem našem domu, primjetim, kako se naš stari sveštenik kuptio stepenicama na gornji bož, držeći u rukama pričešće, koje je trebao da pruži samrtniku. Brzo se uputih za njim, ali od sveštenika ni traga ni glasa. Ipak se vjerovalo mome pričanju i svi smo očekivali, da će se priviđenje a prije a poslije izpuniti. Medjutim se sveštenik opasno razboli i svi smo očekivali njegovu skoru smrt. Samo sam ja više u šali uvjeravao njegove ukučane, da će se on pridici, jer da po mom priviđenju treba naprije jednoga samrtnika iz našeg doma pričestiti. I doista, moja se tvrdnja ispunila: sveštenik ozdravio, moj se otac naglo razbolio i kad je osjetio da mu je došao konac života, zaželio sveštenika i pričešće. Sveštenik je došao i peo se na gornji bož mome bolesnome ocu baš onako, kako se to meni prije toga bijaše priviđilo.“

Jedna razborita gospodja priča, kako joj se priviđila mrtvačka pratnja pred njenim domom. Kratko vrijeme, poslije toga priviđenja umro je, jedan njezin kiradžija, ali pratnja nije bila, kakva se njoj priviđila. Tek po tom umro je jedan drugi kiradžija i pratnja ovoga slagala se na dlaku s ovom priviđenjem.

Jedan učitelj priča ovaj slučaj: Ušiteljeva sam na selu i stanovao sam na gornjem boju u domu jednoga trgovca. Od jednom odvoriše se naglo vrata od moje sobe i sluga jurnu poplašen unutra s riječima: Gospodine učitelju, naša kuvarica umire! Zatim ga nestade. Ja pojurih dole i zatekoh kuvaricu živu i zdravu. Ispričam događaj, koji je sluga osporavao. Niko mu ne vjrovaše, već mu strogo zabraniše, da to više ne čini. Poslije nekoliko nedjelja slučaj se ponovio, ali ovom prilikom je kuvarica, udarena kapljom, odista umrla. Kad su pitali slugu, kako je smio mene da uznemirava, kad mu je to naročito bilo zabranjeno, on je odgovorio, da je u onom trenutku zaboravio na zabranu.

Ove su pričje uzete iz Westfalске, gdje se jako vjeruje u priviđenja.

LUKSUZ U LONDONSКИM RESTORACIJAMA.

Raskošne večere. — Uniforme kao izgovor. — Nestajući hrane. — Pitanje o oslobađanju poljoprivrednika.

Nije prošlo ni nekoliko časova od dvodnevne debete u donjem domu o najnužnijim mjerama za štednju životnih namirnica koje su bez prigovora primijene, a hiljade engleske gospođe i gospodja jurile su, najluksuznije odjevene, u poznate londonske palate za ručavanje, gdje su već u napred bili naručeni stolovi, prepuni svakovrsnog jestiva i pića. Skoro na svakom stolu bio je šampanjac, i sve to kao slabu da je ikoga čudilo, ma da stojimo u trećoj godini rata i ma ga je nastala oskudica u životnih namirnicama ne samo izvan Engleske, nego i u ovoj. Medju gospodom dobra volovina se pokazuju u vojničkom odijelu i to je dobro došlo onima ostalima kao izgovor, da se samo toj gospodi (časnicima na odsustvu) za ljubav odaju tom luksusu. Ali je to samo dobro došao izgovor onima, koji nemaju potrebu ni želju, da i za druge štede, kad je u pitanju njihovo uživanje. Štampa je to nočila i ustala je protiv toga na dosta demagoški način, pa i samoj vladi kao da je taj luksuz poslužilo kao dobrodošli argument za podnešenje zakona o mjerama u cilju

štednje životnih namirnica. Ali sve to kao da slabo pomaže, kad Englezi prije svega hoće da uživaju. I sam engleski radnik, koji sad ima povećanu platu, hoće bolje da jede i da pije, više, no što to Engleska može da proizvede i nabavi, jer za obdjeljivanje zemlje nema dovoljno radne snage, a za nabavku sa strane nema dovoljno moći, da najtjera argentinske liferante mesa i sjevero-američke liferante hrane, da joj prodaju od svoje robe onoliko, koliko bi njoj trebal. I tako, kao da se smiješi sreća onima, koji agituju za oslobodjavanje poljoprivrednika od ratne službe radi pojačanja proizvodnje životnih namirnica. Ali za njihovu nesreću se opet isprječii njihovi protivnici sa svojim dokazivanjem, da je u sadašnjosti mjesto muškarca na bojnomo polju. Bilo da jedno ili drugo načelo prodre, engleski ministar za narodnu ishranu imaće svakako velike muke oko riješavanja ovoga problema, a još veće, da stane na put prohtjevima svojih bogatih zemljaka u pogledu jela i pića.

Narodna priroda.

Strahovita skupoća u Danskoj.

Davno je poznato, da u neutralnim državama nije gotovo ništa manja skupoća, nego li u zaraćenim državama. Izvoz, teškoće u dovozu uslijed velike oskudice u prevoznim brodovima čini da i one u tome pogledu isto toliko osjete rat.

Tako javljaju iz Rotterdam, da je u Danskoj od početka rata meso poskupilo 180%, sir za 14%, vunenaa roba za 135%, soda za 328%, puter (maslac) za 60% (pri čemu valja imati na umu, da je puter u Danskoj bio jedan od najvažnijih zemaljskih proizvoda, u kojemu je prije rata vladala gotovo prekomjerna proizvodnja). No upravo basnoslovno su se popele cijene za neke lijekove. Kod njih je najmanje postkupljanje za 977 po sto, a najviše 3230 po sto.

Razne vijesti.

Čudo prirode.

Dne 13. decembra ubrao je u svojoj bačci u Malom Gradcu ravnanući učitelj Krsta Pražič, stručak zrelih jagoda i tamno-rumenih ruža.

Uvedenje ratnog hljeba u Zagrebu.

Prema naredbi zagrebačkog magistrata, smjeli će zagrebački pekari štednje radi u buduće peći pšenični hljeb jedino sa primjesom od 50 po sto kukuruznog brašna.

Nevrijeme u Italiji.

Prema jednom brzjovaju iz Lugana haralo je u talijanskom okrugu Belluno strahovito nevrijeme, koje je imalo katastrofalnih posljedica. Uslijed iskvarenog tla srušilo se je oko četrdeset tvornica. Zbila se i jedna velika željeznička nesreća: jedan je vojnički vlak sišao sa tračnica, te je tom nezgodom mnogo vojnika nastradalo.

Novi izumi.

Kako javljaju iz Kristijanije, pošto je za rukom, da se može pomoću posebnih mikrofona govoriti u dva puta većoj daljini, nego se dosad moglo. Već se osnovalo i društvo za eksploatiranje novoga iznalaska

Zvanične objave.

OBJAVA.

Na osnovu naredbe c. i k. vojne glavne gubernije u Srbiji, Odjeljenja 5., No. 24.797 od 2. decembra 1916. odlučuje se:

1. Sve količine tehničkih, t. j. za jelo neupotrebljivih masti, raznih smola, kolofonijuma, ulja, kostiju i sve ostale materijaliije, što sadrže masti, imaju se prijaviti u roku od osam dana, računajući od dana izlaska ove objave, c. i k. vojnoj fabrici sapuna u Beogradu.

2. Ove količine, kao i one, što će se u buduću dobiti, rekviriraju se u korist c. i k. vojne uprave. Trgovanje i saobraćaj u opšte s ovim materijalijima zabranjuje se.

3. Sve manjkale životinje i sva zaklana stoka, što se marveno-ljekarским prijelge-

dom nadje za jelo neupotrebljiva u područja c. i k. zapovjedništva mosne brane i grada Beograda, imaju se predavati c. i k. vojnoj fabrici sapuna u Beogradu uz novčanu naknadu od 60 helera do jedne krune, prema količini masti, što sadrže.

4. Proizvodnja sapuna i trgovina sa saponom sa više od 30% masne kiseline zabranjene su. Sapunari i prodavci sapuna dobijaju u c. i k. vojnoj fabrici sapuna u Beogradu za svaki kilogram istopljene masti tri kilograma ratnoga sapuna. Isto to vrijedi i za liferovani sapun i sa više procenata masnoće.

Rekvirirane materijaliije naknadiće se po cijenama za loj, objavljenim u naredbi c. i k. vojne glavne gubernije u Srbiji, 5. Odjeljenja, No. 23.161. U naročitim slučajevima i kod nenavedenih materijaliija, cijenu određuje c. i k. vojna fabrika sapuna u Beogradu.

Svako nevršenje ove naredbe najstrože će se kazniti.

Beograd, 15. decembra 1916.

OBJAVA.

Svi oni, koji iz kakvog mu drago uzroka nijesu još prijavili rakiju, koju imaju, pozivaju se, da na osnovu naredbe c. i k. žetvene centrale, No. 4454. O.A. odmah izvrše prijavu kod opštinske uprave grada Beograda.

Ovim se objavljuje, da zbog ove naknadne prijave neće niko ništa izgubiti, t. j. dotično lice neće biti kažnjeno po odluci u naredbi c. i k. žetvene centrale, No. 822 O.A. ovoga puta, nit će mu se novoprijavljena rakija konfiskovati.

Novi rok za prijavu još neprijavljene rakije odlaze se do 31. decembra 1916.

Oni, koji se nadje rakija poslije je ovoga roka, biće kažnjeni sa 10 do 2000 kruna novčano, odnosno zatvorom, što odgovara novčanoj kazni, ako je ne mogu položiti.

U ostalom ostaje u snazi odluka c. i k. žetvene centrale No. 822 O.A. ex. 1916.

Beograd, 4. decembra 1916.

Br. 4238. građ. — 1916.

OBJAVA.

Na osnovu čl. 94. postupka u nepospornim djelima od 13. i 23. decembra 1872. br. 4971 i od 30. septembra 1911. br. 14.944 objavljuje se od strane suda c. i k. zapovjedništva mosne brane i grada Beograda, da je Jelena Radović, učiteljica iz Beograda, dne 7. novembra 1916. ne ostavivši posljednje volje preminula. Budući da nije poznato, da li preminula Jelena Radović imade koga nasljednika, koji bi imao zakonsko pravo nasljedstva, to se ovim putem pozivaju svi oni, koji drže, da imaju pravo nasljedstva na ostavštinu pokojnice, da se u roku od jedne godine, računajući od dana obelodanjenja ove objave, prijave kod suda c. i k. zapovjedništva mosne brane i grada Beograda i da tom prilikom podnesu dokazala o svom pravu nasljedstva; u protivnom će se slučaju ostavština, kojoj je postavljen za staraoca M. Stanojević, učitelj iz Beograda, raspriaviti sa onima, koji su se prijavili i podnijeli dokaze o svom pravu, i njima predati sve, što im kao nasljednicima ostavštinske mase bude pripalo.

Beograd, 15. decembra 1916.

Sud c. i k. zapovjedništva mosne brane i grada Beograda, građ. odjelak.

C. i k. vojna glavna gubernija u Srbiji, S. odj. Br. 11125/1916.

Objava.

Pročaja knjiga, brošura i u opšte svijuu štampanih proizvoda (§ 1. naredbe vrh. voj. zap. od 5. maja tek. god. zbornik naredaba vojne gl. gubernije u S. br. IV. od 20. mala tek. god.) na francuskom, engleskom i talijanskom ovim se zašranju na cijeloj srpskoj teritoriji.

Štampani proizvodi na tim jezicima ne smiju se pustiti u saobraćaj nit se smiju izložiti u izložima, a prekoračenje gornje zapovijesti kazniće se prema § 2. gorepomenute naredbe vrh. vojnog zapovjedništva.

Samo držanje takvih knjiga pak u svome vlasništvu ne potpada pod odredbe ove naredbe.

Beograd. 16. decembra 1916. g.

